

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 9 Aralık 2016
Nr. Ref.: RK1016/16

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI79/16

Başvurucu

Sabit Gori

Kosova Yüksek Mahkemesinin Rev. nr. 302/2015 sayı ve 3 Kasım 2015 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye

Başvurucu:

1. Başvuru, Priştine mukimi Sabit Gori (bundan böyle: başvuru) tarafından teslim edilmiş olup, başvuru Priştineli avukat Shemsi Uka temsil etmiştir.

İtiraz Edilen Karar

2. İtiraz edilen karar başvurucuya 5 Şubat 2016 tarihinde başvurucuya teslim edilmiş olan Rev. nr. 302/2015 sayı ve 3 Kasım 2015 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Başvurunun konusu Rev. nr. 302/2015 sayı ve 3 Kasım 2015 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararı hakkında anayasal denetim talebidir. Başvurucu, adalet mahkemeleri kararlarıyla aşağıdaki haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür: Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan böyle: Anayasa) 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 46. maddesi [Mülkiyetin Korunması] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması].

İlgili Hukuk

4. Başvuru Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan böyle: Anayasa) 113.7 fıkrasına ve 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanun (bundan böyle: Kanun) 47. maddesine ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: İçtüzük) 29. kuralına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 19 Mayıs 2016 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine (bundan böyle: Mahkeme) başvurusunu teslim etmiştir.
6. Mahkeme Başkanı 14 Haziran 2016 tarihinde Üye Selvete Gërxhaliu-Krasniqi'yi raportör yargıç olarak görevlendirmiş ve Üyeler Altay Suroy (başkan), Snezhana Botusharova ve Gresa Caka-Nimani oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Mahkeme, başvurunun kaydedildiğini 23 Haziran 2016 tarihinde başvurucuya bildirmiş ve başvurunun bir nüshasını Yüksek Mahkemeye göndermiştir.
8. Ön İnceleme Heyeti 20 Ekim 2016 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu görüştüğten sonra Mahkeme Heyetine başvurunun kabul edilmez olduğu yönünde öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

9. Başvurucu, 15 Şubat 2001 tarihinde Priştine Belediyesini Priştine Temel Mahkemesinde dava etmiş ve 220/1 numaralı parselin mülkiyet hakkının doğrulanmasını talep etmiştir.
10. Priştine Temel Mahkemesi 30 Temmuz 2013 tarihinde çıkardığı (C.nr. 59/01 sayılı) kararla başvurucunun dava dilekçesini reddetmiştir. Bu kararda şunlar belirtilmiştir: [...] mahkeme, dava dilekçesinin temelsizliğini

davacının davalıdan dava konusu parseli olağan bir idari süreç neticesinde satın aldığı göstererek delil sunamayışına dayandırmıştır. [...] Mahkeme, sözleşmenin akdedildiği dönemde yürürlükte olan temel mülkiyet hakları kanununu hükümlerinin kamu mülkiyetinde olan varlıkla üzerinde mülkiyet hakkını reddettiğini hatırlatır[...]

11. Başvurucu, Priştine Temel Mahkemesinin C. nr. 59/01 sayı ve 30 Temmuz 2013 tarihli kararına karşı Kosova İstinaf Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunmuştur.
12. Kosova İstinaf Mahkemesi 14 Nisan 2015 tarihinde (Ac. Nr. 3004/2013 sayılı kararlar) başvuruçunun itirazını temelden yoksun bularak reddetmiş ve Temel Mahkeme kararının tamamını onamıştır.
13. Başvurucu belirtilmemiş bir tarihte İstinaf Mahkemesinin Ac. Nr. 3004/2013 sayı ve 14 Nisan 2015 sayılı kararına karşı Yüksek Mahkeme'ye revizyon başvurusu yapmıştır.
14. Kosova Yüksek Mahkemesi 3 Kasım 2015 tarihinde (Rev. nr. 302/2015 sayılı kararlar) başvuruçunun revizyon başvurusunu temelden yoksun bularak reddetmiştir.

Başvurucunun İddiaları

15. Başvurucu adalet mahkemeleri kararlarıyla Anayasa'nın 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 31. madde [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 46. madde [Mülkiyetin Korunması] ve 54. maddesiyle [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ile güvence altına alınmış olan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
16. Madde 24 [Kanun Önünde Eşitlik] ile ilgili olarak başvuruçunu şunu ileri sürmüştür: *[...] mahkemeler önünde eşitlik yoktu, çünkü bütün kararlar tek bir gerekçeye dayandırılmıştır: söz konusu belediye mülkü olduğunda 'güya açık artırma usullerine riayet edilmemiş', oysa yargılama sürecinde tanıkların tanıklıkları dikkate alınmamıştır.*
17. Başvurucu 31. maddeyle [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ilgili olarak şunu ileri sürmüştür: *"davacı engellenmeksizin dava konusu mülke malik olup ondan 1993 yılından 1997 yılına kadar önce kiracı olarak, daha sonra ise 1997 yılından günümüze mülk sahibi, maliki ve emanetçisi olarak yararlanmakta olduğu olgusundan dolayı adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir".*
18. Başvurucu devamında 46. maddenin [Mülkiyetin Korunması] ihlal edildiğini ileri sürmüş ve şunu belirtmiştir: *"Anayasa'nın 46. maddesi davacının mülkiyet hakkı reddedildiği için ihlal edilmiştir [...] hiçbir yargı kararında riayet edilmemiş, yukarıda belirtilen ve dava dosyasında diğer olgu ve deliller olmasına rağmen dikkate alınmamışlar ve adil ile eksiksiz bir şekilde değerlendirilmemişlerdir [...].*
19. Başvurucu Mahkeme'den şunu talep ederek sözünü tamamlamıştır:

Tüm yargı kararlarının bozulması ve yeniden yargılama ve esasa ilişkin karar alınmak üzere davanın iadesi”.

Başvurunun Kabul Edilirliği

20. Anayasa Mahkemesi öncelikle başvurunun Anayasada belirtilmiş ve Kanun ile İçtüzük'te ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirip getirmediğini değerlendirir.

21. Mahkeme ilkin Anayasa'nın 113. maddesine atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir:

1. Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.

(...)

7. Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

22. Mahkeme devamında Kanun'un 48. maddesine [Başvurunun Kesinleştirilmesi] atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir:

İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.

23. Mahkeme ayrıca İçtüzük'ün 36. kuralı [Kabul Edilirlik Kriterleri] (2). fıkrası (d) bendine atıfta bulunmuştur. Bent şöyledir:

(2) Mahkeme şu kanaatlere vardığında başvuruyu açıkça temelden yoksun olduğunu ilan eder:

(...)

d) Başvurucunun kendi iddiasını yeterli şekilde kanıtlayamadığı zaman.

24. Başvurucu başvurusunda, mülkiyet hakkının doğrulanması talebinin reddedildiği Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev. nr. 302/2015 sayı ve 3 Kasım 2015 tarihli kararına itiraz etmiştir.

25. Mahkeme 24. maddenin [Kanun Önünde Eşitlik] ihlaliyle ilgili olarak başvurunun farklı muameleye ilişkin herhangi bir delil sunmadığını ve de buna ilişkin iddiasını yeterli derecede kanıtlamadığını tespit etmiştir. Anayasa ihlaline ilişkin bunun gibi bir iddia ileri sürüldüğünde başvurunun gerekçelendirilmiş bir iddia ileri sürmesi ve inandırıcı delil sunması gerekmektedir.

26. Mahkeme başvuruçuların gördükleri muameleye ilişkin olarak benzer durumda diğere bireylerin farklı muamele görüp görmeyecekleri hususunu belirtmedikleri sonucuna varmıştır. Bir davanın ayrımcı olması için benzer durumlarda farklı bireylerin farklı muamele görmüş olmaları gerekir. Muameledeki bir farkın nesnel ve makul bir gerekçesi olmadığında; başka bir deyişle kullanılan araçlar ile varılmak istenen amaç arasında makul bir orantısal bağ bulunmuyor veya meşru bir amaç gütmüyorsa ayrımcıdır. (bkz. *Burden v. Birleşik Krallık [DHM] No: 13378/05, AIHM, 29 Nisan 2008 tarihli karar*).
27. Başvuruçucu 31. madde [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ile ilgili olarak adil yargılanma hakkının adalet mahkemelerince neden ve nasıl ihlal edildiğine ilişkin bir gerekçe sunmamıştır.
28. Bununla ilgili olarak Mahkeme, Yüksek Mahkeme'nin başvuruçunun *Çekişmeli yargılama usulü esas hükümlerinin ihlali, maddi hukukun yanlış uygulanması ve diğere delillerin sunulması* iddialarına ilişkin cevap niteliğinde olan Karar gerekçesine atıfta bulunmak ister. Yüksek Mahkeme'nin gerekçesi şöyledir: *Dava konusu mülk kanuni sınırla içerisinde kazanılmış olmadığı için 220-1 numara ile kaydedilmiş olan parsel üzerinde davacının lehine mülkiyet hakkının doğrulanmasıyla ilgili olarak yürürlükte olan Gayrimenkullerin Devri Kanununun (Sırbistan Sosyalist Cumhuriyeti Resmi Gazetesi S. 40/89) 4. madde 4. fıkrası hükmü anlamında öngörülmüş olan kriterler yerine getirilmemiştir [...]. Davacı, yukarıda belirtilen kanunun 4. fıkrası uyarınca alım-satım sözleşmesinin hukuki etkilerini kabul etmeye ilişkin kanunu koşulların yerine getirildiği hakkındaki olguyu kanıtlama konusunda başarısız olmuştur [...].*
29. Başvuruçucu 46. maddeyle [Mülkiyetin Korunması] ilgili olarak şunu ileri sürmüştür: *davacının mülkiyet hakkı hiçe sayıldığı için Anayasa'nın 46. maddesi ihlal edilmiştir [...] hiçbir kararda buna riayet edilmemiş, öyle ki yukarıda belirtilen ve dava dosyasında yer alan olgu ve delillere rağmen, onlar doğru ve eksiksiz şekilde değerlendirilmemiştir [...].*
30. Mahkeme, mevcut başvuruda başvuruçunun hiçbir zaman mülkiyet hakkı sahibi olmadığını, aksine Temel Mahkeme'nin "27.10.2000 tarihli emirnameden yasal dayanak olmaksızın kullanıldığı için Priştine Belediyesi UNMIK Yöneticisi ile Kadastro ve Jeodezi Departman Müdürünün davacıya kamu malı olan mülkün 30 gün içerisinde tahliyesini emrettiklerini" tespit etmiştir. Bu nedenle "bu hukuki durum 1. Ek Protokolün 1. maddesi anlamında 'mülk' olarak" kabul edilemez.
31. Mahkeme, başvuruçunun etkili bir mülkiyet hakkına ilişkin her türlü beklentisinin adalet mahkemelerince reddedildiğini tespit etmiştir.
32. Başvuruçucu 54. maddenin [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruçucu Anayasa'nın ilgili maddesine basit bir şekilde atıfta bulunmuş, bu hakkının Yüksek Mahkeme tarafından neden ve nasıl ihlal edildiğini ortaya koyacak bir gerekçe sunmamıştır.

33. Mahkeme başvuruçunun “tüm mahkeme kararları bozulup davanın esasta görüşülmesi için iadesini” talep ettiğini gözlemlemiştir.
34. Olgusal durum ve kanun hükümlerinin yorumlanmasına ilişkin iddialarla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa ile güvence altına alınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal etmiş oldukları durumlar (anayasallık) hariç, görevinin mahkemeler veya kamu otoriteleri tarafından işlendiği iddia edilen olgu veya kanun hatalarını (meşruiyet) görüşmek olmadığını belirtmek ister.
35. Mahkeme devamında Anayasa uyarınca, adalet mahkemeleri veya kamu otoritelerince alınmış olan kararlar hakkında dördüncü derece mahkemesi olarak hareket etmek onu görevi olmadığını belirtmek ister. Usul hukuku ve maddi hukuka ilişkin kuralları yorumlanıp uygulamak adalet mahkemeleri ile diğer kamu organlarının görevidir (bkz. *Garcia Ruiz – İspanya*, Başvuru No: 30544/96, 21 Ocak 1999 tarihli AİHM tarihli kararın 28. paragrafı; ayrıca bkz. KI70/11, başvuruçular: *Faik Hima, Magbule Hima ve Besart Hima*, Anayasa Mahkemesi’nin 16 Aralık 2011 tarihli kabul edilmezlik kararı). Başvuruçunun dava sonucu hakkındaki memnuniyetsizliğine ilişkin olgu, onun Anayasa ile güvence altına alınmış olan haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek kanıtlanmış bir iddia ortaya koymasını sağlamaz.
36. Mahkeme başvuruçunun davasını adalet mahkemeleri nezdinde açma fırsatı olduğunu gözlemlemiştir. Başvuruçunun mülkiyetinin doğrulanma talebinin reddedilme nedeni Temel Mahkeme, İstinaf Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme tarafından ele alınmıştır. Yüksek Mahkeme başvuruçunun arsa üzerinde mülkiyet hakkını kazanacağını ileri sürdüğü alım satım sözleşmesinin hukuki geçerlilik kriterlerini yerine getirmediği için dava dilekçesi kabul edilecek şekilde hukuki etki yaratmayacağını belirterek, başvuruçunun tüm iddialarına cevap vermiştir.
37. Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesinin, delillerin doğru sunulup, bir bütün olarak ele alındıklarında, yargılamanın genel anlamda başvuruçuyla ilgili olarak adil olup olmadığını değerlendirebileceğinin belirtilmesi önemlidir. (diğerleri arasında bkz. *Edwards v. Birleşik Krallık*, Başvuru No: 13071/87, 10 Temmuz 1991 tarihli Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Raporu).
38. Bununla ilgili olarak Mahkeme, arsa üzerinde başvuruçunun mülkiyet hakkının reddinin Yüksek Mahkeme kararındaki gerekçesinin sarıh olduğunu, Mahkeme ayrıca Temel Mahkeme ve İstinaf Mahkemesindeki süreçlerin keyfi olmadıklarını tespit etmiştir (bkz. *mutatis mutandis, Shub v. Litvanya*, Başvuru No: 17064/06, 30 Haziran 2009 tarihli AİHM kararı).
39. Mahkeme, yukarıda belirtilen nedenlerden başvuruçunun Yüksek Mahkeme tarafından haklarının neden ve nasıl ihlal edildiğine ilişkin iddialarını destekleme konusunda başarısız olduğunu tespit etmiştir.
40. Sonuç olarak başvuru anayasal dayanak bakımından açıkça temelden yoksundur ve İçtüzük’ün 36. kuralı (2) (d) bendi uyarınca kabul edilmez olarak ilan edilmesi gerekir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113. maddesi, Kanun'un 48. maddesi ve İÇTÜZÜK'ÜN 36. kuralı (2) (d) bendi uyarınca Kosova Anayasa Mahkemesi'nin 20 Ekim 2016 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olduğunun İLANINA,
- II. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
- III. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Arta Rama-Hajrizi